

בס"ד

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ח

חודש חשון תשפ"ד לפ"ק

מסן הוצאת ספרי

מחברות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון ח' - חודש השון תשפ"ד

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2023 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

(347) 533-2946

התנצלות

היות שמהירטו המלאכה כדי שנוכל להוציא הגליון לאור עולם, ע"כ לא עלה בידינו לעבור על תוכן הגליון כל צרכו, ונפלו בו כמה שגיאות, ושגיאות מי יבין

- תוכן הגליון -

| גליון ח' - חודש חשון תשפ"ד |

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבטחון

לשון החובת הלבבות.....ג

לשיעור ט"ו - ט"ז

שיעור ט"ז - יום א' פר' מטות מסעי תשפ"ג.....ג

הצלחת האדם תלוי כפי אמונתו בה' + בטח עליו והוא יעשה + גבור ורב להושיע + ברוך הגבר אשר
יבטח בה' + והיה ה' מבטחו

שיעור ט"ז - יום א' פר' דברים תשפ"ג.....ט

וצדיק באמונתו יהיה + האמנתי כי אדבר + הבוטח בה' חסד יסובגו + המרחם על הבריות + עזרי
מעם ה' עושה שמים וארץ + השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך + ויבטחו בך יודעי שמך + אחת
שאלתי מאת ה'

- דברי תורה -

דברי חיזוק פרשת חיי שדה שנת תשפ"ג.....טז

גודל החשיבות של תפילת המנחה

לשון החוכת הלבבות

לשיעור ט"ז - ט"ז

שער הכמחון - פרק ב' ג'

פרק ב' - וכאשר נחקור על אלה השבעה תנאים, לא נמצא כלל בכרואים, ונמצאם כולם בכורא יתעלה, שהוא מרחם על בריותיו, כמו שכתוב (תהילים קג, ח): רחום וחנון ה'. ואמר (ויגד, יא): ואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה. ושאינו מתעלם, כמו שכתוב (תהילים קכא, ז): הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. ושהוא חכם ולא ינוצה, כמו שכתוב (איוב ג, ז): חכם לבב ואמין כח, מי הקשה אליו וישלם. ואמר (דברי הימים א כג, יא): לך ה' הגדולה והגבורה והנצח וההוד. ובתיב (פניס ג, ח): ה' אלוקיך בקרבך גבור וישוע.

ושהוא מתיחד בהנהגת האדם מתחילת ענינו והתחלת גדולתו, כמו שכתוב (דברים לג, י): הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויבוננך. ואמר (תהילים עא, י): עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גווי. ואמר (איוב י, י): הלא בחלב תתיכני וכנבינה תקפיאני. ושאר הענין. ושתועלתו והזיקו אינם כרשות אדם, כי אם ביד הכורא יתעלה לברו, כמו שנאמר (איכה ג, ז): מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. ואמר (ישעיה מ, ח): יבש חציר נבל ציץ ודבר אלוקינו יקום לעולם. ואמר (ז, טז): אכן חציר העם. וכבר התברר הענין הזה במאמר השלישי מן הספר הזה במה שיש בו די.

ושנדיבותו כוללת וחסדו סובב כמו שכתוב (תהילים קמב, ט): טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. ואמר (שם קלו, כט): נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ואמר (שם קמב, טו): פתח את ידיך ומשביע לכל חי רצון.

והשכל גזור בחקבץ אלה השבעה ענינים בכורא יתעלה מבולתי הנבראים, לכן הכאתי אלו הפסוקים מן הכתב לזכרון בלבד.

וכאשר יתברר זה לאדם והתחזק חברתו באמתת חסד הכורא, יבטח בו וימסר אליו ויניח הנהגתו עליו, ולא יחשדהו בריו ולא יתקצף על בחירתו לו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (שם קמב, יג): כוס ישועות אשא וכשם ה' אקרא. ואמר (ז, טז): צרה ויגון אמצא וכשם ה' אקרא.

פרק ג' - אך ההקדמות אשר כברורן ואמתתן ישלם לאדם הכמחון באלוקים, הן המש:

אחת מהן שיאמין ויתברר אצלו התקבצות השבעה ענינים באלוקים, אשר כהתקבצם במי שבטוחים בו, יתכן לכמוה עליו וכבר הזכרתים והעירותי עליהם במה שנזדמן לי מן הכתב, והם:

הראשון, שהכורא יתברך מרחם על האדם יותר מכל מרחם, וכל רחמים והמלה שיהיו מוולתו עליו כולם הם מרחמי הקל והמלתו. וכמו שאמר הכתוב (דברים יג, יח): ונתן לך רחמים ורחמך והרבה.

חובת הלבבות שער הבטחון

שייעור ט"ו - יום א' פר' מטות מסעי תשפ"ג

בתוכן:

- הצלחת האדם תלוי כפי אמונתו בה' • בטח עליו והוא יעשה • גבור ורכ להושיע • ברוך הגבר אשר יבטח בה' • והיה ה' מבטחו

ובמסירות כל ימי חלדו על האדמה. וכל כמה שהאדם מאמין יותר בזה הוא זוכה להשפעה יתירה מהשי"ת, וגם זוכה להושיע בישועות שהם למעלה מדרך הטבע.

וכן מצינו שכל הצלחתן של כלל ישראל ביציאתן למלחמה עם העמים היתה תלויה בשיעור הבטחון בהקב"ה, וכמו שכותב בספה"ק נועם מגדים (פר' מטות, ד"ה א"י החלצו מאתכם) עה"כ (במדבר לא, ג): וידבר משה אל העם לאמר, החלצו מאתכם אנשים לצבא, ויהיו על מדין, לתת את נקמת ה' במדין. "דהכלל הוא דישאל עם קדוש צריך להיות בה' מבטחם בצאת ישראל למלחמה ולא בחרב וחנית וסוס מוכן למלחמה, ושום דבר גשמי וטבעי בלתי אל ה' לבדו עיניהם. וזהו שזירזם והזהירם: החלצו, רצה לומר התפשטו והסירו לבבכם מזה שיש אתכם אנשי חיל ואנשים לצבא, התפשטו ממחשבה זו לגמרי, רק ויהיו על מדין, בבטחון בה' לבדו. וזהו לתת נקמת ה' במדין, אז תוכלו להם בוודאי, והבן היטב".

ומסיים שם בלשונו, להורות לנו ללמוד מזה הדרך הישרה במדת הבטחון: ויכנסו הדברים בלבך כי בכל דבר צריך להיות כן, ובכל דרכי משכיל יחשוב כן ויאמר כן בלבו, ועל ידי זה יושע בה' תשועת עולמים. עכ"ל.

הצלחת האדם תלוי כפי אמונתו בה'

פרק ב' - וזל"ק: וכאשר נחקור על אלה השבעה תנאים, לא נמצא כלל בברואים, ונמצאם כולם בבורא יתעלה, והמחבר הולך ומבאר למה לא נמצא כל אלו התנאים הנזכרים אצל שום אחד מהברואים, כי אם אצל הקב"ה.

ויבאר בדברי המחבר שאין לבטוח על שום אדם בעולם גם אם הוא נדיב לב, וכמו שכתוב (תהילים קמו, ג): אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה. ואפילו על גדולים וטובים אין לבטוח כמו"ש (ירמיה ז, ה): ארוד הגבר אשר יבטח באדם. וגם אם יבטיח לך אדם לעזור אותך באיזה ענין, איך בטוח שיהיה היכולת בידו לקיים הבטחתו, כי אפשר שימות בלי שייספיק לקיים את הבטחתו. וכן יכולת מוגבל ביותר, ואם תמצא במקום רחוקה לא יוכל להשיג אותך ולעזור לך, ולכן אין לבטוח רק בה' יתברך שהוא בעל היכולת והכווחות כולם, וכוחו ויכלתו הם מבלי סוף.

ועבודת האדם הוא לחזור על יסודות אלו כל ימי חייו, ולהחדיר בלבו האמונה שהקב"ה הוא היחיד המיוחד בכל העולם לעזור אותו באמונה

בטח עליו והוא יעשה

היום חל הילולת הרה"ק רבי אברהם מתת' משטעפינעשט זי"ע (ב"א תמח), אחד מנבדי הרה"ק מרוזן זי"ע. נולד ג' שנים לפני פטירת זקינו הק', ועוד זכה ללמוד האל"ף ב"ת על ברכי זקינו הקדוש, והיה מספר שבעת לימודו האל"ף ב"ת עם זקינו, כשהגיע לאות יו"ד אמר לו זקינו באש קודש: געדענקען זאלסטו אז דו ביסט א יוד! והדברים השאירו רושם בלבו לטובה על ימי חייו.

דרכו בקודש היתה להחזיר האמונה הטהורה בתוך לבבות ישראל, ובכל פעם כשבאו אליו חסידיו לבקש על ענין שהיו צריכין לישועה שלא על פי דרך הטבע, היה שואל את האיש אם יש לו אמונה בה' באמת, וכשהשיב הן היה משלח אותו לביתו בברכות לרוב, ואז אמר לו שאין לו עוד סיבה לישיב כאן כי בזכות האמונה הישועה קרובה לבוא בע"ה.

פעם הגיע אחד אליו להזכיר את אשתו שהיתה מקשה לילד, והשטעפינעשטער ברכו שיזכה לזרע של קיימא, וכעבור שלשה ימים חזר לרבו בבכיות נוראות והזכיר עוד הפעם את אשתו, ואמר לרבו שכבר אמר הרופא שאשתו עם העיבור נתונים במצב של סכנת נפשות רח"ל. מיד אחז הרבי בידו, ושאל אותו: האם אתה מאמין באמת שהשי"ת יושיעך? צעק האיש אני מאמין באמת. השיב לו הרבי שיכול לחזור לביתו, ושם יתבשר עם בשורה טובה, ואכן כשהגיע לביתו כבר צעקו אליו: מזל טוב! כי נולד אצלק בן זכר בשעה טובה ומוצלחת ונתמלא כל הבית אורה ושמחה, וגם אשתך נמצאת במצב טוב ב"ה. מיד חזר לרבו לבשר לו הבשורה המשמחת, אמר לו הרבי: אתה נתחייבת להודות להשי"ת, ולא אלי, כי הרי הוא בורא כל הרפואות ומצמיח כל הישועות, וכשהאדם מאמין בזה באמת אזי זוכה מיד להושע בכל מילי דמיטב.

בספה"ק בכורי אביב (פרשת וישב, ד"ה שכתוב) להרה"ק רבי יעקב אריה מראדומין זי"ע מבאר בזה

מה שמצינו אצל יוסף הצדיק, שאחרי מכירת יוסף להמצריים, שחטו אחיו השבטים שעיר עזים שדמו דומה לדם האדם וטבלו כתונת יוסף בדמו, ושלחו את הכתונת לאביהם, ושאלו: הכר נא הכתונת בנך היא, והוא הכיר ואמר (בראשית לו, ג): אך טרוף טרוף יוסף. ולכאורה יש להתבונן למה הוצטרבו לעשות כל זה, הרי בלאו הכי אם יראה יעקב אביהם שלא חזר יוסף לביתו ישער שמסתמא מת על אם הדרך, ואם כן למה עשו את כל זה להוכיח אותו שמת.

ומבאר: רק י"ל משום דאם לא היו עושין כן היה יעקב אבינו בוטח בה' שיבוא יוסף, כמו שאמרו אפילו חרב חדה מונחת על צוארו לא ימנע עצמו מן רחמים לבקש להשי"ת, ולהיות לו בטחון בהשי"ת, וזה שיש לו בטחון בהשי"ת ודאי יעזור לו השי"ת ולא יחסר לו כלל הרבר אשר בוטח בה' שיעזור לו, כל שכן יעקב אבינו שהיה לו בטחון גדול בה' ודאי היה לו הבטחון גדול בהשי"ת שיעזור לו שיבוא יוסף לביתו, א"כ יעזוב לו במצרים שילך לביתו, שבכטחון גדול יכול אדם למשוך עזרה, כל שכן יעקב אבינו שהיה לו הבטחון גדול בודאי היה מושך בבטחון שלו להיות יעזור השי"ת לשלוח לביתו את יוסף. וגם כמו שכתבו: אפילו חרב חדה מונח על צוארו לא ימנע עצמו מן רחמים, א"כ ודאי היה יעקב אבינו מתפלל להשי"ת שיבוא יוסף לביתו כל זמן שלא שמע שמת, והיו יראים השבטים שאם יעקב אבינו יתפלל להשי"ת שיבוא יוסף לביתו, וגם יהיה לו בטחון בה' שיבוא יוסף ודאי ישלחו לו לביתו ויספר לאביו איך מכרו לו למצרים ויכעוס עליהם יעקב.

ולכך שחטו שעיר עזים וטבלו כתונתו בדם, ושלחו את כתונתו בדם כדי שייסבור יעקב שבדאי מת כמו שאמר חיה רעה אכלתהו טרוף טרוף יוסף, כדי שיפסוק מלהתפלל ויפסוק מלהיות לו בטחון בה' שיבוא, כמו אם אחד מת שוב לא

כוחותיו לעזור את בריותיו, ולא להיות מושל תקיף ואכזר חלילה. ולכן ממשיכים ואומרים: משיב הרוח ומוריד הגשם, מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים. להביע בזה שבגבורותיו משולבות עם כח רחמנותו.

ודברים אלו מוטל עלינו לחזור עליהם בתמידית, ולכן אומרים אותו בכל יום בכל תפילת שמונה עשרה, כי רק על ידי השינון והחזרה התמידית על יסודות אלו אפשר לקוות שיעשו רושם בלבנו לטובה, ובלא החזרה יהיה הבטחון קבוע בנפש באופן חלש מאוד.

פעם פגש הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע בעל הקדושת לוי בשוק איש אחד שרץ במהירות, שאל אותו הקדושת לוי להיכן אתה רץ? אמר לו האיש שהוא רץ לעבודתו, להשיג פרנסתו. תמה עליו הקדושת לוי: מהיכן ידעת שהפרנסה שלך מונחת במקום פלוני שאתה מכון רגלך לשם, אפשר שהפרנסה מונחת מאחורך, נמצא שבמהלך מריצתך אתה מתרחק יותר מן הפרנסה שלך. וזהו יסוד מוסד בענין הבטחון, שעבודת האדם הוא לעשות ההשדלות המוטלת עליו, ואינו צריך להטריח יותר מזה להשיג פרנסתו.

בפרשיות אלו שלומדים עכשיו גנוזים כמה יסודות נפלאים בענינים אלו שעוסקים אנו עכשיו. דהנה מצינו בפרשת מסעי סדר חלוקת הארץ לכל שבטי ישראל, ומבואר בפרשה (במדבר לג, נד) שהחלוקה היתה על פי הגורל, ועוד יותר מתאר המדרש שהיה הגורל קורא ואומר נחלה זו לפלוני. ולכאורה למה חילק הקב"ה את הנחלות דייקא באופן גורל, ולא באופן אחר.

ואפשר לבאר הטעם בזה, דהנה עד עכשיו היה כלל ישראל מורגלים לחיות חיי מנוחה, כי במדבר היה להם מכל טוב וטוב מבלי שום טירחא, מזונותם הגיע להם ע"י המן, ובגדיהם נתכבסו מאליהם ע"י העננים, וכן כל צרכיהם הגיע להם מבלי שום טירחא מתחת ידך הרחבה והמלאה של הקב"ה בכבודו ובעצמו. ועכשיו כשהגיעו לארץ ישראל, וחילק השי"ת את הנחלות לכל שבט ושבט, הודיע להם הקב"ה שעכשיו מתחלת

שייך בטחון רק אם יהיה תחיית המתים, כך שהיה לו ראי' מוכחת שמת שוב לא יהיה לו בטחון ולא יבוא לביתו, ולכן אמר יעקב ליוסף ראות פניך לא פללתי והנה הראה אותי השי"ת גם את זרעך. עכ"ד.

גבור ורב להושיע

וזל"ק: שהוא מרחם על בריותיו, כמו שכתוב (תהלים קג, ח): רחום וחנון ה'. וכל הבריאה נסתובב על קוטב זה שיגרום רחמנות ויביא תועלת לטובת הבריות, ולדוגמא הוועטער שהקב"ה מחשב בחכמתו שיהא מצב רוח נעים, וגם כשהוא חס ביותר הריהו מחשב שיהא באופן שיובלו הבריות לסבול אותו, וכן מצינו בכל פרטי הבריאה כאשר נתבונן בהם, וכ"ז מפני שהוא מרחם על בריותיו כי 'חנון ורחום ה''. ואמר (יונה ד, ה): ואני לא אחום על נינוה העיר הגדולה. כי הקב"ה חס על כל בריותיו מבלי שום יוצא מן הכלל, ואפילו על האומות העולם. ושאינו מתעלם, כמו שכתוב (תהלים קכ"א, ד): הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. כי בן אדם גם אם הוא אדם טוב ועוזר את בני אדם כפי יכלתו, מכל מקום יכול להיות שמחמת רוב טירדתו יתעלם ממנו לשעה או שתיים, לא כן אצל הקב"ה שהוא משגיח תמיד להיטיב לבריותיו מבלי שום העלמה כלל, ואין שכחה לפני כסא כבודך ואין נסתר מנגד עיניך. ושהוא חכם ולא ינוצח, כמו שכתוב (איוב ט, ד): חכם לבב ואמיץ כח, מי הקשה אליו וישלם. ואמר (דברי הימים ב כט, ה): לך ה' הגדולה והגבורה והנצח וההוד. וכתוב (פסיק ג, ח): ה' אלוקיך בקרבך גבור יושיע.

היחס בין כח ה' וחסדו מודגשים גם בברכה השניה של תפילת שמונה עשרה: אתה גבור לעולם ה', ואח"כ ממשיכים ואומרים: רב להושיע. גם להקב"ה הכח המוחלט, אבל הוא משתמש עם

וכאשר ראו בבוקר שהבחור אינו שם, שאלו להבעל הבית הנ"ל שהוא היה האחרון בבית המדרש מה עלה בגורל הבחור. אמר להן הרי הוא חסר דעה, שהיה אומר שיש לו בטחון, ולכן הכנסתי אותו לביתי, ונתתי לו את כל צרכי כדי שלא ימות עם הבטחון שלו...

כרוך הגבר אשר יבטח בה'

זל"ק: כאן ממשיך המחבר לפרט המעלות שלא נמצא כי אם אצל הקב"ה לבדו, ולכן אין לבטוח רק עליו ית"ש. **ושהוא מתיחד בהנהגת האדם מתחילת ענינו והתחלת גדולתו, כמו שכתוב (דברים לז, ו): הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך. ואמר (תהילים עא, ו): עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי. ואמר (איוב י, ו): הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. ושאר הענין.** ועל האדם להשתמש בדמינו בכדי לצייד את עצמו, שמתחילת הוויתו כשהיה כמעט כלום, וכבר אז השי"ת התחיל לצרף את החומרים ליצירת גופו, ומנוצר גופו, ועליו להתבונן שהיוצר של גופו הוא השי"ת בעצמו.

ושתועלתו והזיקו אינם ברשות אדם, כי אם ביד הבורא יתעלה לבדו, כמו שנאמר (איכה ג, ה): מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. ואמר (ישעיה מ, ה): יבש הציר נבל ציץ ודבר אלוקינו יקום לעולם. ואמר (סס, ז): אכן הציר העם. וכבר התברר הענין הזה במאמר השלישי מן הספר הזה במה שיש בו די - כי נתבאר שם באריכות להביט היטב.

והנה באמת כאשר נתבונן בזה נמצא שאין שום סיבה להאדם לבעוס על מישוהו בשום פנים ואופן, דהרי הקב"ה עושה הכל, והוא אחראי עליו בכל עניניו, ואם כן מה מקום יש לחלישת הדעת כלל. ובאמת הסיבה שיש לבני אדם חלישת הדעת הוא מצד שכך הטביע הקב"ה בטבע האדם שיחלוש דעתו כשאחד מפגיע בו, או מצער אותו. ועבודת

תקופה חדשה, אשר לא כימים הראשונים היא מוטל עליכם לטרוח בעצמיכם להשיג את צרכיכם, לזאת הכין אותם הקב"ה שמן העיקרים הגדולים הוא לידע ידיעה ברורה שהכל הוא מהשי"ת, והשתדלותך לא יוסיף ולא יגרע מן הקצוב בעבודך מן השמים. ולכן נתחלקו הנחלות באופן זה על פי גרל לה; להודיע להם מיד בתחילת כניסתם לארץ שהכל בא מאתו ית"ש לבדו, ולא יטעו לומר כוחו ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה.

סיפר הגאון רבי דוד סאלאוויטשיק זצ"ל מבריסק, שפעם הופיע בחור אחד בהיכל ישיבת אביו הבריסקער רב זצ"ל שלא היה מתלמידי הישיבה, וכשראה שהבית מדרש מלא על גדותיו ישב עצמו על התנור שהיה מחמם הבית מדרש, ושם למד בהתמדה, וכאשר שאלו הבחורים מה טובו, ולמה הוא כאן, לא רצה להשיב להם דבר, אלא המשיך ללמוד בהתמדה. אחרי הפצרות רבות מבני הישיבה סיפר להם שהוא דר בעיר נובהרודק, ועכשיו הוא על נוסע עם הבאן בדרכו לעיר ביאלעסטאק, אבל כשהגיע לעיר בריסק ראה שאין לו עוד להוצאת הדרך, ע"כ היה מוכרח לירד מן הבאן, ולשהות כאן, והוא בוטח בה' שישבב בעבודו הוצאת לשאר הדרך. וכאשר שאלו אותו האם יש לו אכילה ולינה, אמר שאינו דואג על זה כלל כי בטוח שהקב"ה בודאי הכין הכל בעבורו, ולכן אין ברצונו לקבל טובות מבני אדם.

באותו לילה הגיע אדם אחד לבית המדרש להתפלל תפילת ערבית ביחידות [כי בימים ההם לא היה מנינים לרוב], ולא היה שום אדם בבית המדרש חוץ מן הבחור הנ"ל, האיש הנ"ל שמע כבר שהבחור הזה אינו רוצה לקבל טובה משום אחד באומרו שיש לו בטחון שהשי"ת יסבב הכל בעבורו, התחיל לצעוק עליו: החסר דעה אתה?! הרי עם הבטחון שלך תמות מרעב! ראה המצב שלך שאין לך כלום, ואתה יושב רעב וצמא בבית המדרש קר, ואיה הבטחון שלך! בא אל ביתי ואני אתן לך את כל מה צרכיך! מיד הביאו לביתו ונתן לו אש"ל מלא, ובבוקר גם נתן לו להוצאות הדרך שיובל לנסוע למחוז חפצו לשלום.

עבר השני של השוק, והאיש שליווה אותו אמר לו שהרבי מהלך כאן על עבר השני, מיד אמר הסגי נהור שרוצה לברכו בברכת 'גוט יום טוב', ואכן הלכו להרבי לברך ולהתברך, וכאשר ראהו רבי שלמה'לע שאל אותו, האם אתה מאמין באמונה שלימה שאם הקב"ה רוצה לפקח את עיניך אפשר לו לפקח את עיניך תיכף ומיד מבלי שום צער או תרופה, השיב האיש: הן, אני מאמין. אמר לו רבי שלמה'לע עוד הפעם, האם הנך מאמין באמת בלבך בן? אמר האיש הן אני מאמין באמת. וכך חזר עמו עוד הפעם ועוד הפעם שיאמין באמת שביד הקב"ה לפקח עיניו לראות כאחד האדם, עד שנפתחו עיניו, והתחיל לראות כאחד האנשים.

ובעין זה מסופר בספה"ק תורת אבות (הס"ק מלכוביץ', אות נה): מעשה והביאו אל מעונו בלעכאוויטש יהודי מתושבי הכפרים הסמוכים שנשברה רגלו באופן קשה, וציווה מרן הסבא קדישא מלעכאוויטש ז"ל שיכניסוהו אליו בין תפילת מנחה למעריב, וישכיבוהו על גבי מיטה שניצבה בחדרו, עשו כדבריו ונכנס הוא ז"ל אל החולה, ואמר לו: אמור אחרי "אתה גבור לעולם ה' מחיה מתים וכו', סומך נפלים ורופא חולים וכו', עד סיום ברכת מחיה מתים", אחר כך שאל אותו, האם אתה מאמין בכל זה? והשיב החולה: הן. אך מרן ז"ל גער בו: דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, אמור טוב "אתה גבור וכו'". וכשיסיים שאל אותו שנית: אתה מאמין? והשיב: הן. אך מרן ז"ל גער בו בכתחילה, וחזר לומר אתו ברכת מחיה מתים פעם שלישית, עד שחחולה מעצמו צעק ככל כוחו: אני מאמין בכל זה, אני מאמין. מיד ציווה עליו שירד מן המיטה, ויהי לפלא כי רגלו בריאה כמאז ומקדם, אך כדי שלא יתפרסם הדבר אמר מרן ז"ל שישאוהו לאכסניא ושם ישכב עוד יממה.

והענין הוא, כי אצל הקב"ה אין שום נפ"מ בין דרך הטבע ללמעלה מדרך הטבע, וכדברות קדשו של הרמב"ן הידועים (שמות יג, טז): שתכלית כל

האדם הוא לחזק את עצמו, ולהשליט מוחו על רגשיו לבו, ולומר לעצמו שמפי עליון לא תצא הרעות, ושהכל הוא מהקב"ה לבדו, ואם כן אין שום מקום לבעוס על שום אדם בעולם.

ושנדיבותו כוללת וחסדו סובב -
נדיבותו של השי"ת חובק הכל, וחסדו מקיף הכל. כי בכל מקום שאתה מביט תראה בעליל את חסדי השי"ת, כמו שכתוב (תהילים קמ"ב, ט): טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. ואמר (שם קל"ו, כה): נותן להם לכל בשר כי לעולם חסדו. ואמר (שם קמ"ב, טו): פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון.

והשכל גוזר בהקב"ן אלה השבעה ענינים בבורא יתעלה מבלתי הנבראים, לכן הבאתי אלו הפסוקים מן הכתב לזכרון בלבד. וכאשר יתברר זה לאדם והתחזק הכרתו באמתת חסד הבורא, יבטח בו וימסר אליו ויניח הנהגתו עליו, ולא יחשדהו בדינו ולא יתקצף על בחירתו לו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (שם קמ"ו, יג): כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. ואמר (שם ג, צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא - נמצא שבכל עת שהוא היה דוד המלך קורא להשי"ת, הן בעת צר והן בעת שמחה בשניהם היה קורא בשם השם. כי ע"י בטחונו החזקה בה' לא היה מתרעם על שום דבר שקרה אצלו, והיה מודה להשי"ת על כל מקרה בימי חייו בשוה.

והיה ה' מבטחו

ביום כ"ב תמוז הל הילולת הרה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ע. אצל חסידי קארלין לא היה נחשב יום זה מהב"ב ימי אבילות של השלשה שבועות, והיה להם ליום שמחה. וגם נהגו לברך שהחיינו על איזה בגד או פרי לכבוד יום ההילולא של האי צדיק וקדוש.

פעם בליל יום טוב אחרי תפילת ערבית בהליכתו לביתו היה סגי נהור שהיה מהלך על

שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין כרבים בין ביחיד. עיי"ש. ולכן כשהאדם מאמין בזה באמת, אזי משהו הקב"ה בעבורו הנס שלא לפי דרך הטבע להיות אליו כדרך הטבע, וזוכה להושע בכל עניניו.

הנסים הנגלים שלא על פי דרך הטבע הם להודיע לבני אדם שגם הטבע הוא מהבורא ית"ש בכבודו ובעצמו. וזל"ק: ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד כל התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד

שיעור ט"ז - יום א' פר' דברים תשפ"ג

בתוכן:

וצדיק באמונתו יחיה • האמנתי כי אדבר • הבוטח בה' חסד יסוכבנו • המרחם על הבריות • עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ • השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך • ויבטחו בך יודעי שמך • אחת שאלתי מאת ה'

ושנים, לא כן הוא אם נבנה הבנין על יסודות הפויים שאז אין קיום להבנין. וכן הוא בענין כל המצוות, אשר אם חסד האמונה אצל האדם אזי אין קיום לכל המצוות שלו רח"ל.

האמנתי כי אדבר

ובכן מוטל על האדם לחזור כמו פיו בפירוש דיבורי אמונה ובטחון בתמידית, ועי"ז יכנסו הדברים בחדרי לבבו, כי כח הדיבור גדלה למאוד, וכמו שמצינו בפרשת מטות שקראנו אתמול, אצל המצוה של (במדבר ל, ג): לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה. ומבואר שהתורה הפליגה בקדושת וגדולת כח דיבורו של אדם, וכן מפרש במזרחי: לא יעשה דברו חולין, לא יזלזל דבריו כמו שמזלזל הרגלין שאינן חושש בשמירתן מהטומאה, אלא יהיו נחשבין לו כקודש שחושש בשמירתו. ע"כ. כי אסור לו לאדם לזלזל בכח פיו, כי החיים והמות ביד הלשון. ולכן צריכין לדבר כסדר דיבורי אמונה ובטחון בה' שעי"ז יתקע האמונה בלבו כיתד שלא תמוט.

ובענין זה כותב בספה"ק תפארת שלמה (פרשת תרומה, ד"ה ועשו לי מקדש) לגלות מעלות כל דיבור ודיבור היוצא מפי האיש הישראלי, וכה דבריו הק' הנגעים לעניינינו: ומזה יש ללמוד כמה גדול כח הדיבור של בני ישראל, הלא אנו רואים בהמה שהיתה חולין אם מקריבה בעזרה היא נפסלת משום חולין שנשחטו בעזרה, ואחר שהוציא עליה הדיבור לקדשה הוא להיפך אם שחטה בחוץ חייב כרת. וכן חפץ אחר הקדשו אם נהנה בו מעל, וכל

וצדיק באמונתו יחיה

פרק ג' - וזל"ק: אך ההקדמות אשר בכרוון ואמתתן ישלם לאדם הבטחון באלוקים, הן חמש: - כאן הולך ומונה המחבר חמש הקדמות שצריכין להתברר אצל האדם שרק על ידם אפשר לו להגיע לבטחון בה' כראוי.

אחת מהן - הקדמה הראשונה, שיאמין ויתברר אצלו התקבצות השבעה ענינים באלוקים, אשר בהתקבצם במי שבוטחים בו, יתכן לבטוח עליו, וכבר האריך בזה לעיל (פרק ב') שאי אפשר למצוא אפילו אחד מאלו המעלות אצל שום בריה בעולם, כי אם אצל הקב"ה בכבודו ובעצמו, ובכן אין לבטוח רק עליו ית"ש בכל ענייניו.

ועבודת האדם הוא להאמין בזה, והאמונה בעצמו ממשך השפעה משמים. ובאמת כשנתבונן נמצא כי יסוד מדת הבטחון הוא האמונה, וכן מצינו בדברי הראשונים (הרמב"ן והחרדים ועוד) בפירוש מצות הבטחון, שהוא כסניף וענף למצות האמונה, ואינו מצוה בפני עצמה. וכדברי הגמרא (מכות כד, ב): בא חבוקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבוקוק ב, ד): וצדיק באמונתו יחיה. וביאר החרדים את דברי הגמרא על דרך משל, כי האמונה נחשבת כהיסודות של הבנין (- פאנדעישיע'ן), והיינו שהגם שבונים הרבה עליות וחדדים זו על גב זו בכל בנין, מכל מקום הכל תלויה ביסוד הבנין, שאם הוא חזק הרי יש מקום לקיום הבנין לאורך ימים

הבוטח בה' חסד יסובכנו

דרכו בקודש של הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע, היה לבקר את החולים ולחזקן. וכשפגש בחולה שדחקה לו השעה, אשר בדרך הטבע בעיני בני אדם היה נראה שאין לו מקום לישועה, היה מספר הסיפור דלהלן: פעם נחלה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע בעל הקדושת לוי, וכבר אמר הרופא אשר בדרך הטבע אינו רואה בעבורו מקום לרפואה למחלתו, כי אם בדרך נס. וציוה הרופא שלא יכבידו על הרבי, כי תקפה החולי ליע. ולכן ישבו כל החסידים להתפלל בחדר הסמוכה לחדרו של הקדושת לוי. לאחר זמן שמעו קול גדול יוצא מהחדר בו ישב הקדושת לוי, מיד נכנסו המשמשים וראו שהקדושת לוי נפל ממטתו, מיד הגבירו אותו, וסיבבו את המטה בכסאות ובשאר דברים שלא יפול עוד. לא עברה עוד שעה מועטת וקרא להם הקדושת לוי וביקש מהם שיושיטו לו כוס של מים, כי התחיל להרגיש בטוב, והרפואה קרובה לבוא בע"ה.

לאחר שנרפא לגמרי ממחלתו לשמחת כל התלמידים, סיפור הקדושת לוי דברים כהווייתן: כי בשעה ששמע את דברי הרופא שהמצב קשה מאוד, והתייאש מן הרפואה ואמר שצריכין לנס שלא על פי דרך הטבע, אבל בדרך הטבע אין מקום לישועה כלל, נזכרתי מדברי מורי הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע ששמעתי מה שאמר לפרש הכתוב (תהילים לב, י): הבוטח בה' חסד יסובכנו. שאין כונת הכתוב לומר, שיש סגולה והבטחה להבוטח בה' שיזכה לחסד מהשי"ת תמיד, והו"ל כשכר על הבטחון שיש לו. אלא כונת הכתוב להודיע לבני אדם, שלאיש השם בה' מבטחו יכנע כל סדרי בראשית מצד טבעם, כי ב"טבע" הלז ברא הקב"ה את עולמו, שהבוטח בה' יזכה לכל טוב סלה. נמצא שאם יש לאדם בטחון בה' אינו צריך לסמוך על נס שלא עפ"י הטבע, אלא כמו שהטביע הקב"ה בעפר הארץ להוציא את אילנות כשזורעין בהם זרע, כך הטביע הקב"ה בעולמו שכל הבריאה ייטיב להבוטח בה'. עד כאן שמעתי מרבי המגיד זי"ע.

זה הוא מחמת דיבורו. ע"כ. ומסיים שם במעלת כח פה האדם להודות לה', ולהתפלל אליו, כי בודאי ביד האדם לפעול הכל למעלה על ידי דיבורו.

ולעניינינו, כאשר נדבר דיבורי אמונה זה יביא אותנו לידי אמונה, וכדמתאמרא משם הרה"ק הסבא קדישא מלכוביץ זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון אות א) פירוש הפסוק (תהילים קטז, י): האמנתי כי אדבר. "על ידי הדיבור שחוזרים אמונה בפה זוכים לאמונת הלב". ע"כ.

ובמאירי (על ספר תהילים) מאריך לבאר הכתוב הנ"ל: כלומר כשהייתי מדבר דברים בעצמי לעורר נפשי בבטחון בקל, לא היה דיבור הפה לבד, אלא שהאמנתי כן בתוך לבי אמונה חזקה, עד שענייני מאוד, כלומר נכנעתי מאוד לרוב צרותי תכלית ההכנעה, וכן כשהייתי נחפז לברוח הנה והנה לרוב פחד, וכל רוב שהייתי נכנע ונחפז עד שכל אדם מקוה ומייחל מיתתי והשפלת, הייתי בוטח יותר בקל, והייתי אומר שכל אדם המתנבל עלי הכזב מחשבתו ותחלתו ויחטא בכונתו. ע"כ דבריו הק'. והיינו שמכח שדוד המלך ע"ה היה מחזק לבבו באמונה ובבטחון בו יתברך - ע"י הדיבור - לא היה דואג עוד כלל על כל צרותיו. וכתוב: כי כן דרך מי שהוא בצרה עומד נבוך ופוסח, והמאמין גומר במחשבתו לבטוח בקל ית'. ע"כ. וזה היה מדתו של דוד המלך, להתחזק ולבטוח בה' באמונה חזקה באמת, ולא היה מן השפה ולחוץ.

וכשהאדם מחזק האמונה בלבו במהלך הנ"ל שמדבר לעצמו דיבורי אמונה ובטחון, אזי יוכל להתחזק בניקל כשיבוא לידי נסיון, כי האמונה היא חרות על לבו מכבר, ובוזה יהיה לו כח ואומץ להתחזק בה' בכל גל וגל שעובר עליו משך ימי חייו, ולא ירך לבבו מלבטוח בה' בשום פנים ואופן. ודבר זה הוא מציאות בדוק ומנוסה, אשר כל אחד שבחר לעצמו לחיות עם אמונה בה' ייעיד על זה שבזה יש לו חיים של מנוחה ועונג שאי אפשר לתאר.

האדם יותר מכל מרחם, הן אביך והן אמך, והן מכל מי שהוא חברך ואוהב אותך, כי כל אלו אינם יכולים להידמות לאהבת ורחמנות הבורא ית' עליך. **וכל רחמים וחמלה שיהיו מזולתו עליו כולם הם מרחמי הקל וחמלתו.** - שכל רחמנות שמגיע לך בכל אופן שיהיה אינו אלא מכח רחמנותו של הקב"ה הוכשתראה שאחד מהידידים שלך מראים לך חמלה ורחמנות, תדע שאין זה כי אם רחמנות שהקב"ה מעניק אותך באמצעותו. כשאביך מתעמל להביא פרנסה לתוך ביתו, אינם אלא מכח ומרחמנותו של הקב"ה שהטביע בטבע האב להשתדל בשביל בניו בכדי שיהיה להם כל טוב. וכן כשאמך משתדל להשלים את צרכיך אינו כי אם בשליחות מוקב"ה הזן ומפרנס לכול, שהוא נתן בלבב להתמסר בעבורך בכל עת.

ולפי זה נבין מה שאומרים בכל יום (בתפילת שהרית): אבינו אב הרחמן המרחם. ולכאורה נראים הדברים ככפל הלשון, אבל האמת היא שאומרים כאן שני דברים נפרדים, ראשית כל אומרים שהקב"ה הוא המרחם הכי גדול שיש בכל הבריאה, והוא "האב הרחמן", ואחר כך ממשיכים לומר שלא רק הוא המרחם, אלא שגם הוא משים את מדת רחמנותו בלבבות שאר בני אדם, וכל זה הוא מכח רחמנותו ית' שאין לו סוף.

וכמו שאמר הכתוב (דברים יג, יח): **ונתן לך רחמים ורחמך והרבך.** וכוונת הכתוב הוא שכל הרחמניות שמגיע לך הם רק מהש"ת, כי הוא נותן לך רחמים. ואחר כך ממשיך הכתוב לומר להאדם, שבכל פעם שתראה שאתה מצליח בחיך הפרטים, או הצלחה בכלל ישראל, תדע שאינם אלא מחסדי הש"ת. וגם מרמז במה שאמר "ורחמך" היסוד שהזכרנו לעיל, כי הש"ת הוא הנותן להאדם את מדת הרחמנות בלבך, וזהו "ורחמך" - הוא הגורם לך שתרחם על אחרים.

ובכן - המשיך הקדושת לוי לספר - התבוננתי הרי גם עכשיו כשאני מוטל בערש דוי, הרי יש לי כח ואומץ לכל הפחות להתחזק במדת הבטחון, ובכן אם אני בוסח בה' בודאי יבוא הישועה על פי הטבע, ואיני צריך לנס שלא על פי דרך הטבע כלל. וכן עשיתי, ומיד הקמתי ממתני בחשבי שהרי בודאי נתרפא החולי, אבל למעשה נפלתי מיד. וכשראיתי כך התחלתי לפשפש במעשי, שהרי בודאי הם דברי מורי אמת לאמיתו, ואם כן למה לא עלתה בידי כך. על כן הגעתי להחלטה שבודאי היה איזה פגם בהבטחון שלי, ולזה לא זכיתי שאתרפא מיד. ובכן התחזקתי עוד בבטחון בה', ומיד הרגשתי שנשתנה המצב לטובה. וכך הוה שזכה לישועה.

וסיפור זה היה הרה"ק ממונקאטש ז"ע מספר להחולים שהיו בעת צר, אשר בעיני בשר ודם לא היה נראה שיש איזה תקוה לאחריתם, הוא למד אותם שאם מתחזקים במדת הבטחון זוכים לרפואה על פי דרך הטבע. ובכן גם כשהאדם רואה שהשעה דחקתו והמצב נראה קשה מאוד, והוא נצרך לחסדי ה' שלא על פי הטבע, הן בעיני רפואה כגון שהרופא אומר שאין תרופה למכתו, והוא הדין בכל ענין שיהיה, על האדם לידע שאם יתחזק בבטחון בה' באמת אי יזכה להמשיך ישועה לפי דרך הטבע ממש.

ועוד גנוז בסיפור זה האופן להגיע למדת הבטחון, והוא להתחזק בדיבורו ובמחשבתו להאמין ולבטוח בהש"ת בכל לבבו, ולאמת בלבו שלא יהיו דאמירן בעלמא מן השפה ולחוץ, ורק אז זוכים לישועה. וכדברי המאירי שהזכרנו לעיל: והאמין בה' גומר במחשבתו לבטוח בקל יתברך.

המרחם על הבריות

וזה"ל: **וכבר הזכרתים והעירותי עליהם במה שנודמן לי מן הכתב, והם: הראשון, שהבורא יתברך מרחם על**

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

בפרשת דברים שקורין בשבוע זו אפשר ללמוד הרבה לימודים בעניני האמונה שעוסקים אנו עכשיו בהם, כי הנה ספר דברים נקרא 'משנה תורה'. וגם גנוז בספר הזה את כל המוסרים שבעולם, ומכל פסוק בספר זה אפשר לכל אחד ללמוד איזה מוסר או התחזקות על המצב שנמצא בו.

מתאמרא משמיה דהרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זי"ע לדקדק בסדר הכתובים בתחילת הפרשה (דברים א, כא - טו), דהנה משה רבינו ע"ה דבר אל בני ישראל דברי תוכחות (רש"י דברים א, א, ד"ה אלה), ומנה שם כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. ובתחילת דבריו תיאר את כל הטובות שעשה עמהם הקב"ה משך כל השנים מקודם, הן מה שהוציאם ממצרים, שזה היתה כרוכה עם הרבה נסים שעשה עמהם, הביא המכות על המצרים, וגם הוציאם ביד רמה בעצם היום הזה לעיני כל מצרים. וגם לא הוציאם בידיים ריקניות, 'שאין לך אחד מישראל שלא היו לו תשעים חמורים מכספם וזהבם של מצרים' (בכורות). ואחר כך זכו לקריעת ים סוף אשר שם זכו לגילויים נפלאים, כמבואר במכילתא (הובא ברש"י שמות טו, ב, ד"ה זה) 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים'. ואחר כך זכו לה'ולקחתם' במעמד הר סיני שקיבלו כל ישראל את התורה כאיש אחד בלב אחד, וירדה השכינה בכיבוד עם כל הפמליא של מעלה למסור להם את התורה, וראו כל זה במו עיניהם. ובמשך שהותם במדבר קיבלו את המן מידי יום ביומו די מחסורם, ולא היה חסר להם כלום משך כל הזמן.

ובזה המשיך משה רבינו לומר להם לישראל תוכחת מוסר, שאחרי כל ההתגלות אלוקות שהיה להם כל השעה נכשלו בנסיון המרגלים, וכשחזרו המרגלים ויוציאו דבת הארץ, ואמרו (במדבר יג, לב): הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אוכלת

יושביה הוא, וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות. מיד: ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא.

אבל באמת יש להתבונן למה אכן לא עמדו בנסיונם ונמשכו אחרי עצת המרגלים, והרי זהו דבר שאין הדעת סובלתו, הרי הקב"ה בעצמו אשר עד הנה ראו את ידו החזקה בכל צעד ושעל אמר להם שהם ירשו את הארץ בנחת ובניקל, מבלי מלחמה כלל, ועכשיו כשבאים כמה אנשים בני בשר ודם ואומרים שאי אפשר במציאות מיד נטו לבם להאמין לדבריהם. וביאור הנעשכ"ז זי"ע כי כאשר נדקדק בדברי משה רבינו כאן נמצא כי עיקר חסרונם היה בענין האמונה, כי לא האמינו בדברי ה' שנמסר להם ע"י נביאו משה שאכן ירשו את הארץ כמות שהוא. וכמו שאמר להם משה רבינו: ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוקיכם.

זהו לימוד לכולנו עד היכן הדברים מגיעים כשהאדם אינו מאמין בכל לבו שהשי"ת ישלים את צרכיו, שאחרי ראותם כל האותות והמופתים עדיין נקפה לבם לבלתי להאמין בה'. וכן הוא מטבע בני אדם שמוסרים לילות וימים להשיג פרנסתם, והרי זה לפלא כי הרי רואים כיצד שהשי"ת מספיק להם את כל צרכיהם, ומיום היותם על האדמה לא היה חסר להם דבר, ואם כן האיך אפשר לטעות ולהסתפק שמא לא יספיק לך את כל צרכיך גם עתה?!

השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך

ואם יחלוק בעל הדין ויאמר שהרי צריכין לעשות השתדלות, כמו שכתוב (תהילים קכח, ב): יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. הרי מפורש שמוטל עליך לעשות השתדלות, ולהתנהג כטבע כל הבריאה. והנה באמת יתבאר הענין להלן בדברי המחבר (פרק ה) באורך שבודאי על האדם להשתדל על פרנסתו, כי כך גזרה חכמתו

בהרחבה. ובמחשבות אלו כיוון את רגליו לחזור לביתו, באמצע הדרך ראה שעוד רחוק הוא מן העיר שלו, ועוד מעט ושבת קודש מתקרב ובה החליט להתאכסן באיזה אכסניא על שבת קודש, ובמוצאי שבת ימשיך בדרכו. אבל היה לו דאגה אחת על מעותיו שהשתכר שלא תאבד, על כן חילק המעות לפרוטות וחילקם לתוך י"ב שקים נפרדים. אבל נשאר אצלו עוד איזה פרוטות קטנות, על כן נתנם בפי החבילות. וכאשר התקרב יום השבת ראה שאין לו היכן לטמון מעותיו, נפנה אל בעל האכסניא ואמר לו שישמור על מעותיו. אבל לבו נקפה על המעות משך כל השבת, כי היה דואג שלא יגנוב אחד מעותיו שטרם בעדם כל השנים האלו. בעל האכסניא הכיר על פניו כי אין לו מנוחה, על כן הביא לו המעות מיד במוצאי שבת קודש טרם שהיה לו פנאי לבקשה ממנו.

מיד כשקיבל המעות מיד הבעל הבית התחיל למנות ולבקר המעות אם הכל מונח על מקומו, וכאשר גמר למנות המעות עוד לא הסתפק וחיפש בתוך החבילות, שאל אותו הבעל אכסניא: מה אתה מבקש שם, הרי החזרתי לך את כל מעותיך. השיב לו האיש כי עוד טמן שם איזה פרוטות קטנות בין החבילות ורוצה לבקר אם לא גנב אותם. תמה עליו בעל האכסניא, הרי רואה אתה כי איש נאמן אני שהחזרתי לך את כל מעותיך בלי שום גרעון כלל, ואם כן למה תחשוב שגנבתי ממך אותן הפרוטות.

בזה סיים הטשערנאבל'ער מגיד זי"ע להבעל עגלה - הרי גם עליך יש לתמוה, הרי כשנתעוררת בבוקר ראית שהקב"ה נאמן בפקדונו, כי בכל לילה כשאתה הולך לישן הרי אתה מוסר את נשמתך ביד הקב"ה שישמור אותה, ובבוקר השיב לך את נשמתך עם בשלימות, ועוד הוסיף לך כוחות וחיות חדשים, ואם כן למה אתה מסתפק ודואג שמה לא יספיק את פרנסתך בהרחבה שאינך שוה כלום נגד נשמתך שהוא עיקר חיותך. ואם כי מוטל עליך לעשות השתדלות, הרי אסור לעשות כן קודם התפילה, ובודאי הרבה דרכים למקום השלים חפץ בשאר הזמנים.

ית; אבל ריבוי ההשתדלות זהו סתירה להאמונה הנ"ל, כי מה לך להתעמל כשהקב"ה ממילא עושה הכל בעבורך, ומספיק די מחסורך בכל עת. וכן אפשר ללמוד מהמן שירד להם לישראל במדבר לפרנסם, שכתוב בו (שמות טז, יז - יח): ויעשו כן בני ישראל וילקטו המרבה והממעיט, וימודו בעומר ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. כי בזה לימד הקב"ה לבני ישראל אופן השפעת הפרנסה לבני אדם, שאחרי כל היגיעות וההשתדלות אי אפשר להשיג אפילו משהו יותר ממה שקצוב על האדם מלמעלה.

פעם נסעו קבוצת חסידים אל הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע לשהות אצלו על שבת קודש, וכשחזרו מרובם בדרכם לביתם היו מספרים איש אל אחיו מההתרוממות והתענוג הנפלא שהיה להם בהיותם אצל רבם הק', ומהמראות אלוקות שראו שם. באמצע השיחה קרא להם הבעל עגלה ואמר להם שבפעם הזאת היה לו הנאה מיוחדת מה שלא היה לו בשום פעם מקודם, שאלו אותו החסידים: והרי לא היית אצל השולחן הטהור אלא הלכת לישן, ואיזה הנאה היה לך בהיותך שם. השיב להם דברים כהויותך, כי נכנסתי אצל הרבי במוצאי שב"ק עם קוויטעל, והרבי שאל אותי על הסדר היום שלי, והשבתי שאני מתנהג ככל איש כשר, כי אני עומד בבוקר בשעה מוקדמת ומיד אני הולך בשוק לקנות סחורה, ואח"כ אני חוזר להעיר ואני מוכר שם את הסחורה, וכך אני משתכר פרוטה יפה, ואחר כך אני הולך להתפלל בבית הכנסת תמה עלי הרבי: האתה עוסק בפרנסה קודם התפילה, והרי הדין הוא שצריכין להתפלל מקודם, ואסור לעסוק בפרנסה קודם התפילה. השבתי להרבי: שאם לא אעשה כן לא אשתכר כלום, כי כולם ישיגו את כל צרכיהם באופן אחר.

אמר לי הרבי: אמשול לך משל למה הדבר דומה, פעם היה יהודי שלא היה לו פרנסה, עד שהחליט להשתכר ללמוד אצל עושר אחד. ובה עשה למשך ג' שנים עד שהשתכר סכום נכבד והחליט לפתוח עסק גדול להשתכר ממנו פרנסה

ויבטחו בך יודעי שמך

היום חל הילולת הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע (כ"ח תמוז). סיפר הרה"ק בעל ייטב לב זי"ע ששמע מפיו שסיפור שבהיותו בחור בישיבה היה עילוי מפורסם, וכמו שהעיד עליו הגאון בעל שואל ומשיב זצ"ל כי בהיותו ילד בן י"ב שנים, עמד לכור המבחן על שמונה מאות דפים גמרא עם רש"י ותוספות בעל פה.

בהיותו בן שלש עשרה למצוות נחתן עם בת הנגיד רבי ניסן ז"ל ומסחרו היה בין, והבטיח לו נדן גדול של יי אלף במעות דשם, שעלה לסכום גדול בימים ההם, לבד מהקעסט לכמה שנים כדי שיוכל לישב וללמוד באהלה של תורה. לאחר תקופה קצרה אחרי נישואי הישמח משה נהפך הגלגל על חותנו רבי ניסן וירד מנכסיו ל"ע, אבל בכדי שלא לצער חתנו העילוי לא גילה לו כלום, וצמצם פרוטה אחר פרוטה במסירת נפש כדי שיוכל לשלם החוב שהבטיח לחתנו. וכשראה שאין לו עוד כלום התחיל למכור את כל חפציו, הכל כדי שיוכל חתנו לישב הלאה על התורה ועל העבודה במנוחה. וכשהגיע המצב שדחקה לו השעה כל כך עד שלא היה לו כלום, קרא לחתנו ואמר לו בשברון לב שבאמת היה רצונו לפרנסו הלאה, אבל לאור המצב מוכרח הוא שלא לפרנסו עוד כי אין לו כלום.

הישמח משה השתומם כשעה חדא, וחשב לעצמו: מאין יבוא עזרי, כי עד עכשיו לא היה לו שום דאגת פרנסה, ועכשיו מוכרח הוא להביא

פרנסה לביתו בעצמו. וחשב עוד: שבודאי אם היה לו אותן העשרה אלף שהבטיח לו חותנו היה משקיען באיזה עסק, ובכך לא היה לו שום דאגה כי יגיע אליו הרווחים מאליו. אבל מיד ביטל כל המחשבות והתחזק בבטחון בקונו שבודאי ימציא אליו פרנסתו בהרחבה מבלי שום טירחא, ומאן ליהיב חיי יהיב מזוני. וכה המשיך ללמוד הלאה מבלי הרף. באמצע לימודו התנמנם, ובחלומו ראה בני אדם הולכים במרוצה, וכאשר שאל אותם להיכן הם רצים, השיבו לו כי האר"י הקדוש זי"ע ידרוש דרשה ברבים, ורצים לשמוע השיעור. מיד הלך עמהם הישמח משה בחלומו, והגיע לארמון גדול, וכשנכנס ראה אולם גדול שהיה כנוס בתוכו אנשים לאלפים, ובפני המזרח היה פרוס וילון, ואמר לו כי שם יושב האר"י הק' וממתינים שיופיע אליהם ויתחיל הדרשה. גם ראה שם בחלומו איש זקן וחשוב שאמר עליו שהוא הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע. אחרי המתנת איזה זמן נכנס האר"י הקדוש, ומיד הגיש אליו, ואמר לו: אינגערמאן! און אויב וואלסטו געהאט צען טויזענט גאלדענע רענדלעך דעמאלטס דארפסטו נישט האבן די רבש"ע! והתעורר משינתו. והיה מספר הישמח משה כי הדברים עשו רושם בלבו, ולא היה דואג עוד כלל על פרנסתו משך כל ימי חייו.

מתאמרא שפעם סיפור הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע הסיפור הנ"ל, ואמר כי לא מצא חיזוק רב כזה לבטחון ואמונה בהשי"ת בשום מקום, וכל אדם יכול ליקח לעצמו התחזקות בכל מצב שהוא מסיפור זה.

דברי חיזוק

פרשת חיי שרה שנת תשפ"ג

בתוכן:

גודל החשיבות של תפילת המנחה

הלשון שיחה באופן אחר, וברי אפשר לפרשו גם כשפשוטו שהוא שח עם חצירו.

ואפשר לבאר, דהנה מלינו שיש כמה מעלות ותפילת המנחה יותר מעל שאר התפילות, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות א): לעולם יהא אדם זכיר בתפילת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה, שנאמר (מלכים א יח, לו - לז): ויהי צעלות המנחה ויגש אליהו ויאמר וגו', עניי ה' עניי. ע"כ. ויותר מזה מוזכר צמוד (סיומן רלג): וכשיגיע זמן תפילת המנחה יתפלל. ומאוד לריך לחבר זה... והמעם מפני שתפילת השחר זמנה ידוע בבוקר בקומו מממתו מתפלל מיד קודם שיהא מרוד בעסקיו, וכן של ערב בליצה זמנה ידוע בבואו לביתו והוא פגוי מעסקיו, אבל של מנחה שהיא באמצע היום בעוד שהוא מרוד בעסקיו צריך לשום אותה אל לבו ולפנות מכל עסקיו ולהתפלל אותה, ואם עשה כן שכרו הרבה מאוד. עכ"ל האבז.

גודל החשיבות של תפילת המנחה

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (בראשית כד, סג). וברש"י מפרש: לשוח לשון תפילה, כמו ישפוך שיחו (תהילים קב, א). ע"כ. והוא על פי הגמרא (ברכות כו): ילחק אבינו תיקן תפילת מנחה, שנאמר (בראשית סט): וילא ילחק לשוח בשדה. ואין שיחה אלא תפילה, שנאמר (תהילים סט): תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. ע"כ.

והנה דברי הראשונים מלינו שיש שפירושו אחרתו כפשוטו, וכן הוא ברשב"ם: וילא ילחק לשוח בשדה, כדכתיב וכל שיח השדה, כלומר לטעת אילנות ולראות ענייני פועליו. ע"כ. אבל לפירוש"י ז"ל יש להבין למה נקטה התורה תפילתו של יצחק כאן בלשון "שיחה", וברי היה לריך לומר 'ילא ילחק' להתפלל' בשדה'. ועוד יש לדקדק בלשון הגמרא הנ"ל: ואין שיחה אלא תפילה. שמשון זה משמע קצת כאילו שאי אפשר לפרש

ובזה נצוה לצואור הענין, דחכמינו ז"ל רמזו
 בדצריהם כי גם תפילה כזה אשר הוא
 בצחינה שיחה, הכוונה על שיחה צעניני העסק
 וכדברי הרשב"ם, והוא כשהאדם מתפלל
 תפילת מנחה צעת שהוא שקוע בעבודתו
 ופרסנתו ועוסק צעניני "שיחה", זהו עיקר
 התפילה, ועולה למעלה צמקום גבוה מאוד
 וצוקע רקיעים. וכל זה פעל תפילתו של ילחק
 באותה שעה, ולכך הפליגו חז"ל ואמרו: אין
 שיחה אלא תפילה. כי צזכות מה שמפנה
 לצו לדבר להקצ"ה, הגם שמוחו שקוע עדיין
 צעבודתו ואינו מתפלל תפילתו כדצעי, מכל
 מקום חשוב כל התפילה מאוד צשמים.

ודברים אלו הוא חיזוק לכולנו, וצפרט כאשר
 נכנסים צימות החורף אשר זמן תפילת
 המנחה קצר מאוד, והרצה פעמים שוכחים
 מלהתפלל עד שעה אחרונה, ורלים לצית
 המדרש להתפלל צמהירות צרגע האחרון, דבר
 זה חשוב מאוד מאוד אלא הקצ"ה, וזה גורם
 נחת רוח למעלה שאי אפשר לתאר. וצפרט
 כשעולה אלו עם מניעות ועירדות, ופונה
 לצו להתפלל להשי"ת, הרי זה מקבל שכר גדול
 למאוד.

וידי רצון שתקבל תפילתנו לרחמים ולרצון,
 וישרה שכינה צמעשה ידינו, בצרכה
 והללחה בכל העינים.

וידועים דברי רבינו הבע"ל שם טוב זי"ע
 שהפליג צמעלת האדם שערוד
 צעסקיו כל היום, וגם שוכח ח"ו מהקצ"ה
 מחמת העירדות, וכשמגיע זמן המנחה הוא
 מוילא אנחה: אוי! הרי צריך אני להתפלל
 מנחה. ותיקף ומיד הוא רץ לצית הכנסת
 להתפלל, או אפילו צשוק, וצשעת התפילה
 ראשו מלא מחשצות פרנסתו ועסקיו, מכל
 מקום חשוב תפילה זו מאוד אלא הקצ"ה,
 וצוקע רקיעים. (מגן אברהם צשם הרה"ק המגיד
 מעשעראציל זי"ע).

ובגמרא (צרכות לד:) איתא: אמר רב כהנא
 חליף עלי מאן דמללי בצקתא. ע"כ.
 והקשו שם התוספות (ד"ה חליף): וא"ת
 והכתיב וילא ילחק לשוח צשדה. י"ל דהתם
 מיירי צבר המוריה כדאמרינן צפסחים פרק
 האשה (פה.): לא כילחק שקראו שדה. ע"כ.
 ואפשר לרמוז צזה הענין הכ"ל, שילחק פעל
 צתפילתו, שגם כשיהיה האדם עסוק וערוד
 צעסקיו צעניני ה"שדה", ויפנה לצו להתפלל
 צאשר הוא שם את תפילת המנחה, הרי יוכל
 הוא לפעול צתפילתו גדולת ונלורות, ואפילו
 אם לא יהיה תפילה צשלימות. ותעל שועתם אל
 האלוקים מן העצודה (שמות צ, כג), כי תפילה
 כזה נחצצת מאוד למעלה.

